

skutečně dostavily. A zákon dává mu nejen právo, odmítnouti doložku, nýbrž zřizuje dokonce i dvě domněnky jejího odmítnutí nepřipouštějící protidůkazu (*praesumptiones de jure*), stanově, že, třebas doložka nebyla odmítnuta výslovně, pokládá se přece za odmítnutou, jen když aspoň faktura vůbec se pozastavuje (bez vytýkání jednotlivostí, proti nimž pozastavení čelí), nebo že faktura bez poznámky, t. j. bez udání důvodu se vrátí. Neboť, udá-li se důvod, tu právě, jak již řečeno, jeho rozsah a dosah se zkoumá v tom směru, zasahuje-li i doložku čili nic. Vždy však musí odpor vyjmouc poslední případnost zákona, když totiž fakturovaná zásilka odmítá se jako neobjednaná, vztahovati se na fakturu, nestačí tedy, vyjmouc jmenovaný případ, odpor proti zboží sám o sobě na př. tedy vytýkání vad a dání k dispozici (plen. rozh. čís. 2956 sb. n. s.), jestliže faktura žádným z tří v zákoně uvedených způsobů pozastavena nebyla. Nicméně v tomto případě závada je jiná a ta se týče včasnosti pozastavení (vrácení) faktury. Podle tvrzení žaloby zároveň se zbožím byla zaslána i faktura a již telegraficky dne 25. března 1925 žalovaná dala zboží k dispozici; byla-li tedy faktura vrácena teprve dopisem ze dne 30. března 1925, bylo to opožděno, došla-li faktura aspoň se zbožím nebo docela před tím, neboť dle ustálené praxe nejvyššího soudu musí se odpor státi ihned, jak to řádný obchodní postup připouští (obdoba čl. 319, 323, 347 obch. zák.), avšak odklad 5 dnů neb více této zásadě nevyhovuje. Odpor musí se státi bez zbytečného odkladu, t. j. při pravidelných poměrech, vyjma tedy případy mimořádné, na př. nahodilý, kromobyčejný nával práce, kteráž překážka odporovatelem dokázána býti musí, hned ten den po obdržení faktury. Ale ku včasnosti odporu sluší hleděti z úřední povinnosti, protože opominutí úkonu v předepsaném čase zakládá jeho preklusi a všech preklusivních lhůt dbáti dlužno i bez výslovné námitky, jen když druhá strana opožděnému úkonu právní účinky upírá, ať to činí z důvodů jakýchkoli, a ze stavu věci podávají se dostatečné pŕtahy pro jeho opoždění, což vše zde dopadá. Dlužno tedy zjistiti, kdy faktura žalovaného došla, aby se posouditi mohlo, zda stalo se její vrácení podle řádného obchodního postupu ihned, totiž bez zbytečného odkladu.

Čís. 5100.

Připustným jest dovolání z rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnuto o žalobcově určovacím návrhu (§ 236 c. ř. s.) o jsoucnosti žalobního nároku ve sporu obmezeném na útraty. Určovací návrh sám však jest nepřipustným.

(Rozh. ze dne 9. června 1925, Rv I 736/25.)

Ve sporu, obmezeném na útraty, vznesl žalobce mezitimní určovací návrh, že žalobní nárok jest důvodem i výší po právu. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e (krajský soud v L.) uznal, že žalobní nárok byl pouze částečně po právu, a útraty navzájem zrušil. K odvolání obou stran o t v o l a c í s o u d jednak se usnesl, že odvolací spis žalované

byl podán včas, jednak vyhověl částečně odvolání žalobce, uznáv žalobní nárok po právu vyšší částkou.

Nejvyšší soud 1. odmítl rekurs žalobkyně do usnesení odvolacího soudu, že odvolací spis žalované byl podán včas, 2. k dovolání žalované zamítl žalobcův určovací návrh.

Důvody:

1. Rozhodnutí odvolacího soudu o včasnosti odvolacího spisu žalované jest přes to, že bylo pojato do odvolacího rozsudku, jak podle své zevní úpravy, tak podle své vnitřní povahy usnesením odvolacího soudu vydaným za odvolacího řízení. Byl by proto proti němu rekurs přípustným jen za předpokladů §u 519 čís. 1 až 3 c. ř. s. Ježto je však nelze podřaditi pod žádný z případů tam uvedených, bylo rekurs žalobkyně proti němu jako nepřípustný odmítnouti (§§ 519 a 528 c. ř. s.).

2. Pokud se tkne dovolání žalované společnosti, dal si nejvyšší soud především otázku, zda jest vůbec přípustným, když směřuje proti rozhodnutí o určovacím návrhu v rozepři, obmezené již jen na útraty. Na otázku tu bylo odpověděti kladně, protože se rozhodnutí v obou nižších stolicích stalo rozsudkem, takže je dovolání podle §u 502 c. ř. s. formálně přípustným. Ve věci samé bylo především řešiti otázku formální, zda určovací návrh žalobkyně vůbec byl přípustným. K této otázce bylo odpověděti záporně. Návrh ten jest jak po stránce formální, tak po stránce věcné pochybeným. Navrhovatelka se ocitá sama se svým návrhem v nepřeklenutelném rozporu, když obmezuje žalobu na útraty sporu, uznávajíc k započtení namítanou vzájemnou pohledávku a tím i zánik zažalované pohledávky, ale přcs to se domáhá výroku, že žalobní nárok jest o sobě co do důvodu a výše po právu. Vždyť podle vlastního jejího rčení zažalovaného nároku již není. Rozporu toho by snad nebylo, kdyby určovací návrh byl směřoval k zjištění, že žalobní nárok byl po právu v čas podání žaloby. Avšak nehledíc k tomu, že určovací návrh tak nezněl, plyne z doslovu §u 236 c. ř. s., že lze učiniti určovací návrh toliko za jednání, o kterém se vynese rozsudek, neboť navržené určení se má státi v rozsudku, který bude o žalobě vyneseno, nebo v rozsudku, který jej — t. j. rozsudek o žalobě — bude předcházeti. Jak nejvyšší soud rozhodl a obšírně odůvodnil v plenárním usnesení ze dne 20. května 1924, čís. pres. 298/24 sb. n. s. čís. 3868, jest o žalobní žádosti, byla-li obmezena za řízení v prvé stolici na útraty sporu, rozhodnouti usnesením. Této povahy útratového rozhodnutí se nijak nedotýká okolnost, že bylo mylně vydáno ve formě rozsudku. Zůstává přes to jen usnesením. Není tu tedy formálního předpokladu §u 236 c. ř. s. pro určovací návrh. Než kdyby toho všeho nebylo, nebyl by při obmezení žaloby na útraty určovací návrh o jsoucnosti žalobního nároku přípustným, protože by se zákon takto dostával sám se sebou v rozpor. Bylo zřejmým úmyslem nové úpravy civilního řádu soudního, provedené čís. nařízením ze dne 1. června 1914, čís. 118 ř. zák. uchrániti nejvyšší soud všeho rozhodování ve věcech útratových, pokud toho nevyžaduje změna nižších rozhodnutí ve věci hlavní. Proto nepodléhají podle §u 528 c. ř. s. usnesení soudu druhé stolice v otázce útrat dalším opravným prostředkům, což

platí i tehdy, když žaloba byla obmezena jen na útraty sporu. Ovšem musí soud i tu zpravidla řešiti otázku, které by býval musil řešiti, kdyby byl rozhodoval o původní neobmezené žalobní žádosti, neboť jen tak může dospěti k úsudku, kdo by byl ve sporu zvítězil aneb podlehl a tedy byl býval útraty sporu získal aneb hradil. Avšak to učiní soud toliko v důvodech svého rozhodnutí, nikoli v jeho rozhodovacím výroku (enunciátě), a nepodléhá proto tato část jeho rozhodnutí opravnému prostředku. Kdyby však určovací návrh o tom byl přípustný, musilo by o něm podle §u 236 c. ř. s. býti uznáno rozsudkem, jenž by podléhal pořadu právních prostředků. Tím by bylo stranám ponecháno na vůli, by určovacím návrhem o základním právním poměru, na němž útratové rozhodnutí závisí, donutily soud k výslovnému rozhodnutí o něm v rozsudkovém enunciátě a si takto oklikou zjednaly možnost, útratové rozhodnutí soudu druhé stolice napadati dovoláním. Důsledek ten by se zřejmě přičil vytčenému úmyslu zákonodárce o opravných prostředcích proti útratovým rozhodnutím soudu druhé stolice a nelze proto vyličený postup míti za dovolený. Bylo tudíž určovací návrh žalobkyně pokládati za nepřipustný a bylo jej k dovolání žalované zamítnouti. Tím se ovšem stalo celé rozhodnutí obou nižších soudů — mimo výrok o útratách — bezpředmětným.

Čís. 5101.

Majitel domu ručí dle §u 1319 obč. zák. za jeho vadný stav, třebaž byl nepřítomen a zřídil správce domu. Péče, uložená §em 1319 obč. zák. držitelům domů, jest zostřená a jest na ně přesunuto důkazní břímě.

(Rozh. ze dne 9. června 1925, Rv I 824/25.)

Žalobce byl poraněn omítkou, spadlou s domu čp. 3 v P. Žalobní nárok na náhradu škody proti správci domu a spolumajitelkám domu, nebydlícím v P., procesní soud první stolice neuznal důvodem po právu. Odvolací soud uznal žalobní nárok důvodem po právu. Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Po právní stránce byla věc odvolacím soudem posouzena správně (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Především nelze přisvědčiti žalované straně k jejím vývodům, že žalované majitelky domu proto, že v domě, s něhož kus římsy spadl a žalobce poranil, pokud se týče vůbec v místě nebydlí a správu domu svěřily jinému, nejsou držitelkami domu po rozumu §u 1319 obč. zák. a že již z tohoto důvodu za poškození žalobcovo neručí. Jsouce jen nepřítomny, jinak však podrževše vládu nad domem, mají žalované majitelky domu plnou možnost, byť ne osobně, o řádný stav domu pečovati a potřebná opatření k odvrácení nebezpečí z případného vadného stavu domu učiniti. Nevynaložena-li tato péče, jsou i nepřítomné majitelky domu právy ze škody z toho vzniklé. Jmenováním správce se tohoto ručení, ježto jím je právě zákon v §u 1319 obč.